

Corporate governance – správa společností

Širší pojetí

- soubor vztahů a struktur, pomocí nichž uplatňují společníci (vlastníci podílů) svá práva na řízení korporací,
- procesy, struktury a vztahy, s jejichž pomocí správní orgán korporace řídí její činnost,
- systém, pomocí něhož všechny zájmové skupiny ovlivňují podnikatelskou strategii korporace s cílem uspokojit své zájmy.

Užší pojetí

System vztahů vrcholového managementu ke společníkům: ochrana práv investora ve směru zhodnocení jeho investice, hledání optimálního modelu fungování výkonných a dozorčích orgánů (vymezení kompetence, měření výkonnosti, struktura orgánů, profesní požadavky na členy orgánů).

Užší pojetí se koncentruje na fungování vnitřních struktur korporací s cílem maximalizace výnosu investic společníků, širší pojetí zohledňuje vlivy a zájmy okolí korporace (zaměstnanci a jejich organizace, věřitelé, státní instituce, regiony a jejich představitelé, média, zákazníci, dodavatelé) a zkoumá interakci s okolím (informace a preference jednotlivých skupin, komunikace s nimi) – Corporate Social Responsibility.

Problém zastoupení – Agency Relationship

Východisko

Vlastníci (Principals) pověřují manažery (Agents), aby pro ně spravovali a řídili firmu. Svěřují tedy manažerům pravomoc samostatně rozhodovat, aniž by manažeři museli vždy získávat souhlas vlastníků.

Problém

Manažer sleduje svůj vlastní zájem, který se může střetnout se zájmy vlastníka.

Řešení

Motivační systémy pro manažery

- nátlakové (kontrola a sankce při zjištění nedostatků)
- pobídkové (odměny, výhody)

Promítnutí do právní úpravy

- 1) úprava požadavků na osoby v orgánech korporací
  - požadavky v užším smyslu
  - diskvalifikace
- 2) úprava povinností při správě záležitostí korporací
- 3) úprava střetu zájmů
- 4) úprava vztahu ke společníkům

Vnitřní organizace společností z pohledu jejich forem

Druh orgánu	Forma společnosti		
	Osobní společnosti	Kapitálové společnosti	Družstvo
Nejvyšší	Všichni společníci	Valná hromada	Členská schůze
Výkonný (statutární)	Všichni společníci	Jednatel – jednatelé Představenstvo, statutární ředitel	Představenstvo
Dozorčí	Všichni společníci	Dozorčí rada, správní rada	Kontrolní komise
	↓ Výhradně společníci (samospráva)		↓ Výhradně členové družstva (samospráva)

Vnitřní uspořádání kapitálových společností

Společnost s ručením omezeným

Výkonným orgánem je jednatel nebo více jednatelů, kteří mohou podle společenské smlouvy tvořit kolektivní orgán - § 194 a násl. ZOK

Dozorčím orgánem je fakultativní dozorčí rada - § 201 a násl. ZOK

Akciová společnost

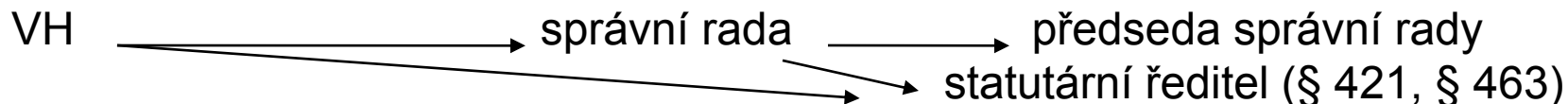
Dualistický systém

Představenstvo (§ 435) a dozorčí rada (§ 446)
Inkompatibilita funkcí - § 448 odst. 5

Monistický systém

Správní rada - § 456, obecná působnost - § 460

Požadavky na člena orgánu - § 46 ZOK

Důsledky nedodržení

svéprávnost (§ 152/2 NOZ)

bezúhonnost

není překážka provozování živnosti

Nezpůsobilost k výkonu funkce (§ 155 NOZ)

-povolání do funkce se nestalo

- pokud nastane v průběhu výkonu funkce, funkce zaniká

Pokud je členem orgánu právnická osoba, určí pro výkon funkce svého zástupce, který též musí splňovat požadavky § 46

Požadavky na člena orgánu (pokr.)

informační povinnost kandidáta na funkci (§ 46 odst. 2 ZOK),
pokud

- proti jeho majetku bylo vedeno insolvenční řízení
- insolvenční řízení bylo vedeno proti majetku obchodní korporace, v níž působí nebo působil v posledních 3 letech jako člen orgánu
- jiná překážka výkonu funkce

Povinnost informovat předem zakladatele
nebo obchodní korporaci (§ 46 odst. 2 ZOK), pokud ztráta
způsobilosti v průběhu výkonu funkce – povinnost oznámit to
bez zbytečného odkladu - § 155 odst. 1 ObčZ

Porušení informační povinnosti - náhrada újmy způsobené
tím korporaci

Diskvalifikace - § 63 ZOK

Korporace je úpadcem a je vedeno insolvenční řízení

Rozhoduje insolvenční soud i bez návrhu

Zákaz výkonu funkce po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o vyloučení

Člen statutárního orgánu byl ve funkci v době vydání rozhodnutí o úpadku a výkon funkce vedl k úpadku obchodní korporace (§ 64/1)

Člen statutárního orgánu byl ve funkci v době po vydání rozhodnutí o úpadku a svým jednáním zřejmě přispěl ke snížení majetkové podstaty a k poškození věřitelů (§ 64/2)

Člen statutárního orgánu již ve funkci v době vydání rozhodnutí o úpadku nebyl, ale jeho dosavadní jednání k úpadku obch. korporace zřejmě přispělo (§ 63 odst. 2 ZOK)

Diskvalifikace

soud nerozhodne o vyloučení (§ 64 odst. 3)

- rizikovní manažeři: členy orgánu se stali v době hrozícího úpadku (výjimka – jednali podle § 64 odst. 1)
- kdo prokáže, že vynaložil takovou péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba v obdobném postavení

Diskvalifikace mimo insolvenční řízení (§ 65)

soud může rozhodnout, že vylučuje (§ 65)

- člena orgánu, který v posl. 3 letech opakovaně a závažně porušoval péči řádného hospodáře
- toho, kdo je povinen k náhradě újmy vzniklé z porušení péče řádného hospodáře

Procesní souvislosti

Řízení se vede před krajským soudem, v jehož obvodu má společnost sídlo, řízení může být zahájeno na návrh osoby, která má na rozhodnutí o diskvalifikaci důležitý zájem, řízení může být zahájeno i bez návrhu, pokud se soud dozví o skutečnostech důvodných pro vyloučení.

Opětovné vyloučení a výjimky z vyloučení (§ 67)

Opětovné vyloučení

Opětovně soud vyloučí osobu, která porušila zákaz uložený jí v rozhodnutí o diskvalifikaci, opětovné vyloučení může být až na 10 let, lhůta začíná běžet právní mocí rozhodnutí o opětovném vyloučení.

Výjimky z vyloučení

soud může rozhodnout, že nevylučuje

jsou dány důvody vyloučení

osoba byla vyloučena

Osoba může za podmínek daných v rozhodnutí zůstat členem st. orgánu jiné obch. korporace, pokud dosavadní výkon funkce neodůvodňuje vyloučení a pokud by vyloučení mohlo vést k poškození oprávněných zájmů této korporace nebo jejích věřitelů

Důsledky diskvalifikace - § 66 ZOK

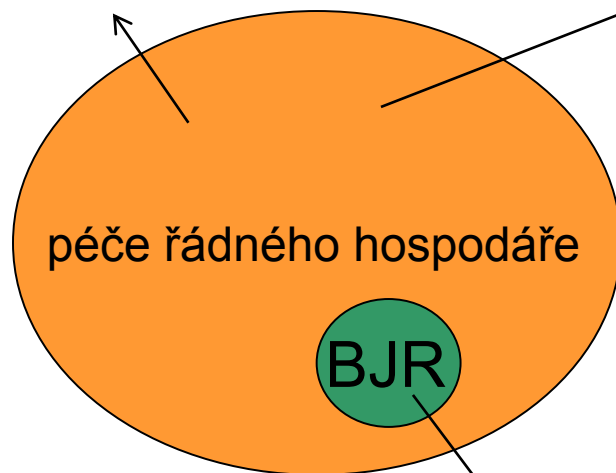
Právní mocí rozhodnutí o vyloučení

- osoba přestává být členem statutárního orgánu ve všech obchodních korporacích

Zánik funkce oznámí insolvenční soud rejstříkovému soudu

Pravidla jednání člena orgánu

Loajalita, znalosti,
péče - § 159 NOZ

Péče, kterou by v obdobné situaci vynaložila
jiná rozumně pečlivá osoba v postavení člena
orgánu (§ 52 ZOK)

Určitá úroveň péče
o záležitosti společnosti

Povinnost jednat pečlivě a s potřebnými znalostmi při
podnikatelském rozhodování.

Kriteria: - informovanost

- obhajitelný zájem obchodní korporace
- jednání s nezbytnou loajalitou

Důsledky porušení péče řádného hospodáře (§ 53 ZOK)

- **vydání prospěchu**, který v souvislosti s porušením získala
- **nahrazení prospěchu v penězích**, není-li vydání možné
- **možnost vypořádání újmy** (§ 2894 NOZ) podle smlouvy uzavřené mezi obchodní korporací a povinnou osobou, účinnosti smlouvy se vyžaduje souhlas nejvyššího orgánu korporace přijatý alespoň 2/3 většinou hlasů
- **ručení za splnění povinností obchodní korporace**, pokud
  - bylo rozhodnuto, že korporace je v úpadku a
  - člen orgánu věděl nebo mohl vědět o hrozícím úpadku a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil za účelem odvrácení úpadku vše potřebné a rozumně předpokladatelné (§ 68 ZOK)

Střet zájmů

Povinnost jednat v zájmu obchodní korporace

Pokud ke střetu zájmů může dojít

- informační povinnost - § 54 odst. 1 → možnost pozastavení výkonu funkce (§ 54 odst. 4)
- pokud smlouva člena orgánu a obchodní korporace, informace o tom a podmínky, za jakých má být smlouva uzavřena - § 55
- § 55 se použije i pro zajištění nebo utvrzení dluhů členů orgánů ze strany obchodní korporace

Uzavření smlouvy nebo utvrzení či zajištění dluhů, které není v zájmu obchodní korporace, může její nejvyšší nebo kontrolní orgán zakázat (§ 56 odst. 2)

Pravidla pro uzavírání smluv se nepoužijí pro smlouvy uzavírané v běžném obchodním styku (§ 57)

Ustanovení o střetu zájmu platí i pro prokuristu (§ 58)

Smlouva o výkonu funkce (§ 59)

- upravuje práva a povinnosti mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu
- podpůrně se pro ni použijí pravidla NOZ o příkazu - § 2430 – 2444
- písemná forma, nutnost schválení nejvyšším orgánem obchodní korporace
- odměňování musí být sjednáno v souladu se ZOK, jinak je výkon funkce bezplatný
- neplatná ujednání o odměně z důvodu na straně korporace nebo neschválení smlouvy nebo neuzavření smlouvy z důvodů na straně korporace – odměna obvyklá
- obsah: zákonem upraveno odměňování (§ 60)

Odměňování členů orgánů

Úprava ve smlouvě o výkonu funkce (§ 60)

Vymezení všech složek odměn,

Určení výše odměny nebo způsobu jejího výpočtu

Určení pravidel pro výplatu zvláštních odměn a podílu na zisku

Údaje o výhodách nebo odměnách spočívajících v převodu účastnických cenných papírů

Jiná plnění

→ Jen se souhlasem toho, kdo schvaluje smlouvu o výkonu funkce, a s vyjádřením kontrolního orgánu společnosti - § 61 odst. 1

Plnění podle smlouvy se neposkytne

Pokud výkon funkce zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku - § 61 odst. 2

insolvence

→ Členové orgánů vydají prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce i jiný prospěch za poslední 2 roky před právní mocí rozhodnutí o úpadku - § 62